

FENNTARTHATÓ TERMÉSZETI ERŐFORRÁS GAZDÁLKODÁS
kötetsorozat

A kötet sorozat szerkesztői:
főszerkesztő: Gelencsér Géza
szerkesztők: Farkas Dezső, Dr. Vona Márton

A SZILÁRD BIOMASSZA ÉGETÉS TECHNOLÓGIÁJA

Tanyag a SEE-RUSE Projekt keretében

Források:

A következő tananyag tartalom nagyrészt a német Megújuló Nyersanyag Szakügynökség (FNR) Bioenergia Kézikönyvéből lett átvéve, a kiadó FNR baráti együttműködésével. Az eredeti forrásmegjelölést az irodalomjegyzék tartalmazza.

A tartalmat összeállította, átvette, kiegészítette:

Dipl. Ing. (FH) Christoph Stenzel
Krems, 2013. július

© Völgy Hangja Fejlesztési Társaság Közhasznú Egyesület

ISBN 978-615-80209-0-9

Tartalomjegyzék:

1. Biogén szilárd tüzelőanyagok	11
1.1. Biogén szilárd tüzelőanyagok	11
1.1.1. A „biogén szilárd tüzelőanyag” meghatározása	11
1.1.2. Biogén szilárd tüzelőanyagok mint megújuló energiahordozók	13
1.2. Az energetikai átalakítás lehetőségei	15
1.2.1. Az energiafogalmak	15
1.2.2. A biomassa átalakítási láncolata	17
1.2.3. A biomassa feldolgozása	19
1.2.3.1. A termokémiai átalakító eljárás	19
1.2.3.2. Fizikai-kémiai átalakítás	21
1.2.3.3. Biokémiai átalakítás	22
1.3. Biogén szilárd tüzelőanyagok az energiarendszerben	24
1.3.1. A potenciál	24
1.3.1.1. A potenciál-fogalmak meghatározása	24
1.3.1.2. A világ	26
1.3.1.3. Európa	29
1.3.2. Felhasználás	31
1.3.2.1. A világ	31
1.3.2.2. Európa	33
1.4. Érvék és ellenérvék a biogén szilárd tüzelőanyagok energetikai felhasználásához	35
1.4.1. Az energia átalakításának környezetvédelmi politikai és ökológiai aspektusai	35
1.4.1.1. Az antropogén üvegházhatás	35
1.4.1.2. Az ózonréteg elvékonyodása a sztratoszférában ..	37
1.4.1.3. Savasodás	38
1.4.1.4. Emberi- és ökotoxikus emisszió	38
1.4.2. Az előkészítés, a szállítás, és a tárolás környezeti szempontjai	39
1.4.3. A biomassa termelés/készletezés környezetpolitikai és ökológiai szempontból	39
1.4.3.1. Biodiverzitás (biológiai sokféleség)	40
1.4.3.2. Agrokémiai szempontok	41
1.4.3.3. Talajökológia	41
1.4.3.4. Vízszennyezés	42
1.4.4. Energiapolitikai és energetikai-gazdasági szempontok	43
1.4.4.1. A fosszilis nyersanyagok megőrzése	43

1.4.4.2. Az ellátás biztonsága	44
1.4.5. Agrárpolitikai szempontok	45
1.4.5.1. Vidékfejlesztés	45
1.4.5.2. A kultúrtáj megőrzése	46
1.4.6. Közgazdasági szempontok	47
1.4.6.1. Munkahelyek/foglalkoztatás	47
2. A biogén eredetű szilárd tüzelőanyagok termelése, előkészítése és tulajdonságai	49
2.1. A faféle biomassza aránya és előállítása	51
2.1.1. Erdei hulladék fa (gally)	51
2.1.1.1. Erdőritkítás	52
2.1.1.2. Véghasználat	52
2.1.1.3. Kéreg hulladék	53
2.1.2. A feldolgozandó és megmunkálendő rönkfa	54
2.2.3. Régi fa	55
2.2.4. Fa a rövid vágásfordulójú energetikai célú ültetvényekről	55
2.2.4.1. Termesztés	56
2.2.4.2. Hasznosítás és hozam-potenciál	57
2.3. A fa féle biomassza betakarítása és felhalmozása	59
2.3.1 Erdei fahulladék	59
2.3.1.1. Döntés és feldolgozás	59
2.3.1.2. Az előszállítás és közelítés	60
2.3.1.3. Faapríték-előállítás	60
2.3.1.4. Az erdei apríték előkészítése	61
2.3.2. Ápolási faanyag (nyesedék)	61
2.3.3. A rövid vágásidejű ültetvények betakarítása	63
2.4. A szalmaalapú biomassza keletkezése és termesztése	65
2.4.1. Szalma melléktermékek, maradványok és hulladékok	65
2.4.2. Energia gabona	66
2.4.2.1. Termesztés	67
2.4.2.2. A használat és hozam-potenciál	68
2.4.3. Miscanthus (Kínai nád)	69
2.4.3.1. Termesztése	69
2.4.3.2. Hasznosítás és hozam-potenciál	70
2.5. A szalmaszerű biomassza betakarítása és tárolása	71
2.5.1 Kaszálás	71
2.5.1.1. Egész gabonanövények (szem + szalma)	72
2.5.1.2. Miscanthus(kínai nád)	72

2.5.2. Szem és szalma	73
2.5.3. Apríték	73
2.5.4. Bálák	74
2.6. A fa és a szalmafélek betakarítását követő műveletek	77
2.6.1. Szállítás	77
2.6.1.1. A felszedett anyag szállítása	77
2.6.1.2. Bálaszállítás	77
2.6.2. Előkészítés	78
2.6.2.1. Fa felaprítás	79
2.6.2.1.1. Tárcsás aprító	80
2.6.2.1.2. Dobaprító	80
2.6.2.1.3. Csigás aprító	81
2.6.2.2. Zúzó	81
2.6.2.3. Forgácsmarók	82
2.6.2.4. Órlés	82
2.6.2.5. Bála fellazítás	82
2.6.3. Rostálás és szortírozás	83
2.6.4. Brikettálás és pelletálás	83
2.6.5. Tárolás	85
2.6.5.1. Tárolási kockázatok	85
2.6.5.2. Raktározási technika	87
2.6.6. Szárítás	88
2.6.6.1. Szárítási eljárások	88
2.6.6.2. Szárító berendezések	89
2.7. Tüzelőanyagok összetétele és sajátságai	93
2.7.1. A biogén tüzelőanyagokat alkotó elemek	93
2.7.1.1. Fő elemek	93
2.7.1.2. A kibocsátásban érintett elemek	93
2.7.1.3. Nyomelemek (nehézfémek)	95
2.7.2. További tüzelőanyag tulajdonságok és jelentőségük	96
2.7.2.1. Víztartalom és tüzelőanyag-nedvesség	96
2.7.2.2. Fűtőérték	98
2.7.2.3. Hőérték	99
2.7.2.4. Hamutartalom	99
2.7.2.5. A hamu leleágyulása	99
2.7.3. Fizikai-mechanikai tulajdonságok	101
2.7.4. Tüzelőanyag mennyiségének megbecslése	102
3. Az energiaellátás technológiája	107
3.1. Rendszerkoncepciók, azok alkalmazási területei és környezeti feltétele	107

3.1.1.	A biomassza energetikai hasznosításának műszaki környezeti feltételei	105
3.1.2.	A szilárd biomassza hasznosítási lehetőségei	106
3.1.3.	Létesítmények koncepciói	108
3.1.4.	Általános elvek a biomassza fűtőművek létesítéséhez	111
3.2.	Az égés fizikája és kémiája	113
3.2.1.	Az égés alatt végbemenő folyamatok	113
3.2.1.1.	Melegedés, száradás, bomlás	113
3.2.1.2.	Elgázosodás, párolgás	113
3.2.1.3.	Koksz elégeése	114
3.2.1.4.	A hőmérséklet hatása	114
3.2.2.	Károsanyag képződés az égés során	116
3.2.2.1.	A nem tökéletes égés égéstermékei	117
3.2.2.2.	Klór vegyületek	118
3.2.2.3.	Kén oxidok	120
3.2.2.4.	Nitrogén oxidok	120
3.2.2.5.	Részecskék	123
3.3.	Az energiaátalakítás technológiái	125
3.3.1.	Tüzelőanyag tárolás	125
3.3.1.1.	Tüzelőanyag tárolás szempontjai	125
3.3.1.2.	Nyesedék, faapríték	126
3.3.1.3.	Pellet	127
3.3.1.4.	Szalmabálák	127
3.3.2.	Tároló és tápláló rendszerek	127
3.3.2.1.	Faapríték	127
3.3.2.2.	Pellet	132
3.3.2.3.	Szalmabálák	133
3.3.3.	Tüzelés ellátási rendszerek	134
3.3.4.	Tüzelési technológiák biomasszához	137
3.3.4.1.	Alsó táplálásos tüzelési rendszerek	139
3.3.4.4.	Rostályos tüzelési rendszerek	141
3.3.4.5.	Rostályos szalmatüzelési rendszerek	142
3.3.4.6.	Stacionárius fluidizáció	144
3.3.4.7.	Visszaáramoltatott fluidizáció	146
3.3.4.8.	Befúvásos tüzelés	147
3.3.5.	Kazán, hőcserlő	149
3.3.5.1.	Vízteres kazán	150
3.3.5.2.	Vízcsöves kazán	150
3.3.5.3.	A biomassza tüzelés különlegességei	153
3.3.6.	Készenlét, tartalék, csúcsteljesítmény	155
3.3.6.1.	Teljesítmény és darabszám	156

3.3.6.2. Kiegészítő tüzelőanyag a csúcsteljesítményhez és a tartalékhoz	158
3.3.7. Az energia-átalakító berendezés részei	158
3.3.7.1. Egy 20 MW teljesítményű gőzturbina felépítése áramtermeléshez	159
3.3.7.2. Egy gőzüzemű, kapcsolt energiatermelő koncepció	159
3.3.7.2. Kapcsolt áram és hőtermelés ORC használatával	162
3.3.8. Biomassa hasznosító létesítmények térigénye	163
3.3.8.1. Tüzelőanyag tároló	164
3.3.8.2. Gép- és kazánház	166
3.3.8.3. Egyéb létesítmények, megközelítés	170
3.3.8.4. Tűzvédelem	171
3.4. A károsanyag kibocsájtás csökkentésének lehetősége	173
3.4.1. Porelválasztás	174
3.4.1.1. Ciklon	174
3.4.1.2. Szövet filter	176
3.4.1.3. Elektrofilter	177
3.4.1.4. Füstgázmosó	179
3.4.1.5. Füstgáz kondenzáló	179
Irodalomjegyzék	182